

Notater

Mot en registerbasert husholdnings-/boligtelling?

Innstilling fra et utvalg som skal
legge frem forslag om en
registerbasert husholdnings-/
boligtelling

Med dette presenteres innstillingen fra Utvalget som skal legge frem forslag om en registerbasert husholdnings-/boligtelling.

Oslo, mai 1995

Ib Thomsen (leder)

John Olav Birkeland

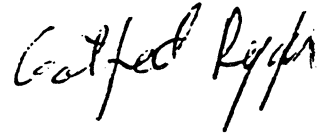
Pål Bakkevig

Arne Knut Ottestad

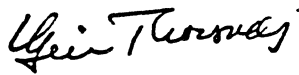
Per Åhrén

Gotfred Rygh

Halvard Skiri

Geir Thorsnæs

Innhold:

	Side
Noen betegnelser og forkortelser	4
1. Bakgrunn, mandat og sammensetning av utvalget	5
1.1 Bakgrunn	5
1.2 Mandat	5
1.3 Sammensetning av utvalget	6
2. Sammendrag og konklusjoner	7
2.1 Bakgrunn og formål	7
2.2 Konklusjoner	7
2.3 Tidsplan	10
3. Skattedirektoratets behov for innføring av et leilighetsnummer i folkeregisteret	10
4. Annet arbeid med bolig- og adresseregistre	11
4.1 Innledning	11
4.2 Postmottaker-registeret	11
4.3 Boligregisteret i Oslo	12
4.4 Statistikk over arealbruk i byer og tettsteder basert på registerinformasjon	12
4.5 Behov for bedre statistikk om boliger og husholdninger i Kommunal- og arbeidsdepartementet	13
5. Statistisk sentralbyrås behov for et boligregister	13
5.1 Dagens situasjon	13
5.2 Behov og muligheter	14
5.3 Krav til et boligregister	15
5.4 Skissert løsning	15
6. Prinsipper for oppbygging av et leilighetsnummer	16
6.1 Mulige nummersystemer	16
6.2 Om definisjon av husholdning	20
7. Etablering av et leilighetsregister	21
7.1 Hvilke boligdata finnes?	21
7.2 Aktiviteter som bør gjennomføres uten hensyn til etablering av et leilighetsregister	22
7.3 Spesielle tiltak for å etablere et leilighetsregister	23
Vedlegg:	
1 Kostnader i forbindelse med etablering av et leilighetsregister	26
2 Skisse av tidsplan	34
3 Bemanningsplan	35
4 Beskrivelse av boligregisteret i Oslo	36
5 Adressetildeling - definisjoner (NOU 1977: 46)	39
6 Adressetildeling - tildeling av nummer for leilighet/bedriftslokale (NOU 1977: 46)	40

Noen betegnelser og forkortelser

FoB90/FoB2000:	Folke- og bolig telling 1990/2000
Boligbygg:	En bygning med en eller flere leiligheter, også ubebodde
Fødselsnummer:	11 siffer (fødselsdato + personnummer)
Familienummer:	Fødselsnummeret til "referansepersonen" i familien, primært mannlig ektefelle.
Familie:	Personer med samme fødselsnummer (Kan være ektepar med eller uten barn, mor med barn, far med barn eller "enslige", altså personer fra maksimalt to generasjoner. Samboerforhold registreres ikke - samboere har ulikt familienummer og tilhører hver sin familie - blir i familiestatistikken "enslige", mor med barn eller far med barn.)
Numerisk adresse:	Kommunennummer (4 siffer) Gate-/vegkode, gårdsnummer eller områdekode Husnummer/bruksnummer Bokstav/festenummer Undernummer
Leilighetsnummer:	4-sifret nummer tildelt alle leiligheter i boligbygg byggeanmeldt etter 1.1.83. Første siffer alfanumerisk (bokstaven H, K eller L pluss 4 numeriske sifre). Blir benyttet sammen med (i tillegg til) numerisk adresse.
Det sentrale folke-register (DSF):	Det nye offisielle sentrale registeret i folkeregistersystemet - ligger i Skattedirektoratet (SKD). Avløste i 1993 Det sentrale personregister (DSP) ved SDS, som fortsetter som distribusjonsbase. (En forløper for DSF ble betegnet FREG eller FREG1.)
GAB:	Datasystem som inneholder opplysninger om: Grunneiendom - adresser - bygninger
MABYGG:	Prosjekt for etablering av et fullstendig bygningsregister i GAB.

1. Bakgrunn, mandat og sammensetning av utvalget

1.1 Bakgrunn

På møtet mellom Finansdepartementet (FIN), Skattedirektoratet (SKD), Statens kartverk (SK), Miljøverndepartementet og Statistisk sentralbyrå (SSB) den 25. oktober 1994 ble det besluttet å nedsette et utvalg for å utrede mulighetene for å produsere husholdningsstatistikk ved hjelp av et leilighetsregister. Til nå har husholdningsstatistikken nesten utelukkende vært basert på de 10-årige folketellinger, og arbeidet med etablering av et leilighetsregister må derfor ses i sammenheng med SSBs forsøk på å basere FoB2000 på administrative registre. Utvalget skal primært se på et leilighetsregisters betydning for statistikkproduksjonen, men skal i sin utredning gjøre rede for sammenhengen mellom et leilighetsregister og det boligtakseringsregister, BOTA-registeret, som er under planlegging ved SKD, både når det gjelder etablering, vedlikehold og kostnader.

1.2 Mandat

Utvalget skal legge frem forslag om oppretting og vedlikehold av et boligregister hvor adressebegrepet omfatter leilighetsnummer og innført i både GAB og DSF. Utvalget skal gi en vurdering av boligregisterets betydning for FoB2000 og den løpende husholdningsstatistikken.

Utvalget skal :

- (i) Legge frem synspunkter på behovet for å få bedre konsistens mellom adresser i GAB og DSF, samt mer entydig sammenheng mellom bygning og adresse i GAB-registeret.
- (ii) Legge frem forslag om hvordan leilighet skal defineres og identifiseres og knytte identifikasjonen til bygnings- og folkeregisteret.
- (iii) Legge frem forslag om hvilken informasjon som må samles inn for å etablere og vedlikeholde registeret. Utvalget skal også legge frem forslag om hvordan informasjonen skal samles inn, og foreslå hvem som skal være ansvarlig for innsamlingen.

- (iv) Legge frem forslag om rutiner for vedlikehold av et boligregister.
- (v) Legge frem forslag om hvordan arbeidet skal organiseres og tids- og kostnadsoverslag fordelt på de ansvarlige institusjoner.
- (vi) Legge frem forslag om hvordan arbeidet med boligregisteret skal koordineres med arbeidet som pågår for å etablere et boligtakseringsregister, BOTA-registeret.

1.3 Sammensetning av utvalget

Forskningsjef Ib Thomsen, Statistisk sentralbyrå (leder)
Prosjektleder Pål Bakkevig, Skattedirektoratet
Førstekonsulent John Olav Birkeland, Skattedirektoratet
Førstekonsulent Arne Knut Ottestad, Statistisk sentralbyrå
Fagsjef Gotfred Rygh, Statens kartverk
Rådgiver Halvard Skiri, Statistisk sentralbyrå
Spesialrådgiver Geir Thorsnæs, Oslo kommune
Rådgiver Per Åhrén, Kommunal- og arbeidsdepartementet

Førstekonsulent Berit Vannebo, Statistisk sentralbyrå har fungert som utvalgets sekretær.

2. Sammendrag og konklusjoner

2.1 Bakgrunn og formål

Helt siden 1960-årene har det vært gjort forsøk på å basere bolig tellingen på registre. I 1970 fikk en de nødvendige lov hjemler, men saken ble ikke fulgt opp. I de følgende årene har SSB fulgt nøye med i de forsøk som er gjort for å etablere et bolig-takseringsregister, og har flere ganger tatt initiativ til at en ved etablering av et slikt register tar nødvendig hensyn til statistikkproduksjonen generelt og bolig tellingene spesielt.

Bygningsdelen i GAB-registeret er nå bygget ut til å omfatte alle bygninger med koordinatfestet beliggenhet. Dersom det etableres bedre konsistens mellom adresse og bygning i GAB og mellom adressen i GAB og DSF, er det mulig å plassere personer i bygninger, og dermed gi en meget detaljert geografisk fordeling av befolkningen. I innstillingen behandles kort hva som bør gjøres for å skaffe bedre korrespondanse mellom bygning, adresse og person. Det viktigste for utvalget er imidlertid å legge frem forslag om hvordan det kan etableres og vedlikeholdes et register over alle boliger/leiligheter, og som gjør det mulig å plassere enhver person i én og bare én bolig og gi opplysninger om boligen. Bygningsregisteret gir ikke slike opplysninger og er derfor helt utilstrekkelig for å etablere husholdninger og boligstatistikk. Heller ikke det register som planlegges for bolig taksering, BOTA-registeret, gir slike opplysninger.

2.2 Konklusjoner

Utvalget som vurderte FoB90, la stor vekt på nødvendigheten av bedre bolig- og husholdningsstatistikk enn den FoB90 ga grunnlag for. Utvalget fremhevet også at mange kommuner selv ville sette i gang etablering av eget boligregister dersom fremtidige bolig tellinger ikke gir en mer omfattende boligstatistikk. Oslo har allerede etablert et boligregister.

Etter dette utvalgets mening må det etableres et boligregister, som i tillegg til nåværende adressebegrep har et leilighetsnummer som finnes både i GAB og i DSF. Ved flytting skal det i tillegg til någjeldende adresse opplyses hvilken leilighet en flytter fra og til. Dette vil sikre at alle personer til enhver tid kan knyttes til en bolighusholdning. I tillegg må det gjøres en bolig telling hvor boligkjennemerkene samles inn, registreres i GAB og ajourføres via eksisterende meldinger om forandringer

og nybygg fra kommunene.

I Danmark og Finland er et slikt boligregister etablert, og disse landene er også de eneste som har kunnet produsere folke- og boligtellingsstatistikk utelukkende på grunnlag av administrative registre. Også i Sverige planlegges nå et boligregister. Kostnadene knyttet til etableringen er beregnet til mellom 235 mill. og 360 mill. kroner, litt avhengig av ambisjonsnivå. De to viktigste grunner til etableringen i Sverige er hensynet til boligtellingene, samt en oppjustering av kvaliteten til Det sentrale personregister.

Etter dette utvalgets mening finnes det tre alternative metoder som kan brukes for å etablere registergrunnlag for bolig- og husholdningsstatistikk av rimelig kvalitet i år 2000.

Disse er:

i) **En bolig- og husholdningstelling.**

I dette alternativet samles opplysninger om husholdning og bolig fra ca. 2 mill. husstander. En slik løsning er kostnadsberegnet til ca. 40 mill. kroner. Ansvaret for tellingen ligger utelukkende hos SSB. Ulempen ved en slik løsning er at det ikke etableres et leilighetsregister som holdes løpende ajour. Kostnadene gir således ikke andre resultater enn bolig-/husholdningstall pr. år 2000.

ii) **Etablering av et boligregister kombinert med en boligtelling.**

Denne løsningen går ut på at det lages et leilighetsnummer for hver leilighet, som innføres både i GAB og DSF hvor det holdes løpende ajour. Opplysninger fra boligtellingen legges inn i GAB som sørger for ajourføring gjennom eksisterende meldingsrutiner fra kommunene. En slik løsning er kostnadsberegnet til 60 mill. kroner og vil danne et godt grunnlag for løpende husholdnings- og boligstatistikk. Det vil imidlertid være slik at bohusholdningen vil bli definert i DSF. Det betyr at en vil få formell bohusholdning og ikke faktisk bohusholdning.

Fordeling av ansvar og kostnader.

Statens kartverk får ansvaret for etablering av et register av boligeneheter/leiligheter, kostnadsberegnet til 20 mill. kroner. Detaljer er gitt i vedlegg 1.

SKD får ansvaret for å innføre leilighetsnummeret i DSF, og å etablere vedlikeholdsrutiner, kostnadsberegnet til ? mill. kroner.

SSB får ansvaret for utsending og innsamling av 2 mill. bolig- og

husholdningsskjemaer, samt publisering av en bolig- og husholdningsstatistikk, kostnadsberegnet til 40 mill. kroner.

iii) Kombinasjon med BOTA.

Som alternativ ii), men bolig tellingen kombineres med innsamling av data til bolig takseringsregisteret, BOTA. Den viktigste forskjellen mellom ii) og iii), er at en sparer en del utgifter til bolig tellingen ved å foreta tellingen sammen med innsamling av data til bolig taksering. Kostnadene knyttet til dette alternativet er beregnet til ca. 50 mill. kroner.

Alternativene ii) og iii) krever store omlegginger både ved folkeregistrene og i GAB. Etter utvalgets mening er det viktig at det avsettes nødvendige ressurser for opplæringsaktiviteter, både ved folkeregistrene og i kommunenes oppmålingsvesen. I tillegg krever omleggingen noen endringer av gjeldende lover og regler for folke- og adresse-registrering. Utvalget har ikke behandlet slike spørsmål, men ser ikke noen grunn for at nødvendige endringer ikke kan gjennomføres.

Kostnadsanslagene gitt ovenfor er grove anslag. Det bør derfor utføres en del prøveprosjekter med koblinger mellom GAB, DSF og Postens postmottakerregister. Først etter at slike prøveprosjekter er gjennomført, vil det være mulig å avgjøre om kvaliteten en har oppnådd, er tilstrekkelig for alle de formål et adresseregister vil få. Noen slike prosjekter er foreslått i innstillingen, mens andre vil komme etter hvert. For å følge opp og koordinere det videre arbeidet med å etablere adresseregisteret, foreslår utvalget at det nedsettes en styringsgruppe. Denne gruppen bør ha representanter fra de institusjoner som har deltatt i arbeidet med denne innstillingen. Styringsgruppen må sørge for at det utarbeides planer for det videre arbeidet, og at det settes i gang en rekke prøveprosjekter så fort som mulig. Ett av de første prosjekter som må gjennomføres, er å legge frem forslag om endringer av bestemmelser og lover, for etablering og vedlikehold av adresseregisteret.

Flere steder i innstillingen understreker utvalget nødvendigheten av bedre konsistens mellom adressen i GAB og DSF. Utvalget foreslår derfor at det snarest startes et prosjekt som tar sikte på å sikre bedre konsistens i adresser mellom GAB og DSF. Utvalget som vurderte FoB90, la frem en rekke forslag på dette feltet. På tross av at utvalget avga sin innstilling for ca. 2 år siden, har lite blitt gjort for å følge opp forslagene.

2.3 Tidsplan

Dersom alternativ ii) eller alternativ iii) er aktuell for å produsere boligstatistikk i årene 2001 og 2002, må beslutningen om valget tas i løpet av 1995. På sammen måten som kostnadsanslagene er tidsplanen skissert i vedlegg 2 meget grov, men det går klart frem at en utsettelse av igangsettingen vil føre til en utsettelse av spredning og publisering av data.

3. Skattedirektoratets behov for innføring av et leilighetsnummer i folkeregisteret

På møtet 25.10.94 hos Statistisk sentralbyrå, som var det møtet hvor utvalget formelt ble etablert, slo Skattedirektoratet fast at man ikke hadde behov for innføring av et eget leilighetsnummer verken i GAB eller DSF for å kunne utføre Skattedirektoratets oppgaver. De aktuelle oppgavene i denne forbindelse er folkeregistrering og personbeskatning. Det er ikke framkommet nye opplysninger i tida etter dette møtet som skulle tilsi at dette standpunktet bør revurderes. Det framlagt forslaget endrer heller ikke forutsetningene for dette standpunktet.

På grunn av dette standpunktet går Skattedirektoratet heller ikke inn på drøftinger av de enkelte punktene i det framlagte forslaget.

Vi vil for øvrig bemerke at prosjektet antagelig ikke er realiserbart i seg selv. Det vil videre være svært vanskelig å vedlikeholde et slikt register med en høy kvalitet. En viktig forutsetning for kvalitet i et register er en sterk administrativ forankring. Dette kan ikke sies å være til stede for leilighetsnummer.

Skattedirektoratet ønsker ikke å drøfte nå om arbeidet med boligregisteret skal koordineres med BOTA-prosjektet. Innstilling fra Finanskomiteen fra 1989 inneholder mandatet for BOTA-prosjektet. Her skrives det blant annet at man ikke vil ha en kobling av datainnsamling til takseringsformål med det som kan ha interesse som statistisk materiale.

4. Annet arbeid med bolig- og adresseregistre

4.1 Innledning

I dette avsnittet legger utvalget frem en del synspunkter på behovet for et boligregister og de konsekvenser et slikt register vil ha for andre prosjekter i og utenfor SSB. Utvalget er kjent med at det finnes planer for etablering av registre som inneholder adresser til personer og husholdninger i flere institusjoner. En nøyaktig oversikt over dette arbeid har utvalget ikke samlet inn, men GAB, DSF, Posten og Telenor har adresseregistre med litt forskjellig formål og innhold. Det foregår en del utveksling av opplysninger mellom disse registrene, men det er ingen felles meldingsblankett eller systematikk i utvekslingen av informasjon. Utvalget har kort diskutert ønskeligheten av bedre og mer systematisk samordning av registrene uten å komme frem til konkrete forslag. Det er imidlertid klart at det er et problem for mange, ikke minst for SSB, at det er lite konsistens mellom adresser gitt i DFS og GAB.

I det følgende skal gis en kort omtale av tre prosjekter: Postens planer for Oslo kommunes boligregister, Postens planer for et sentralt postmottaker-register og SSBs prosjekt om arealbruk på grunnlag av registre.

4.2 Postmottaker-registeret

Gjennom et nytt postmottaker-register ønsker Posten å knytte hver person til riktig postkasse. Hvordan "postkasse-enheten" skal identifiseres og hvor nær opptil en husholdningsdefinisjon en kommer i praksis, er det for tidlig å si noe om i øyeblikket. Registeret vil ikke inneholde fødselsnummer, men ved kombinasjon av navn og adresse, bør en kunne komme langt når det gjelder å koble på individnivå.

Endringer i postmottakeradressene skal etter planen meldes fra hvert eneste postbud og inn til et sentralt system. Herfra skal det skrives ut en endringsmelding som sendes beboerne med spørsmål om riktigheten av de nye opplysninger. Samtidig er det planer for å tilby beboerne å videresende flyttemeldingen til firmaer/organisasjoner som personen krysser av på en vedlagt liste.

Planleggingen av postmottaker-registeret har startet, og en regner med at registeret er "på lufta" i slutten av 1995.

Postmottaker-registeret er sterkt avhengig av at det etableres bedre overensstemmelse

mellom adresser i GAB og DSF. Dessuten vil registerets kvalitet bli vesentlig større dersom det finnes et boligregister. Utvalget har ikke vært i stand til å tallfeste verdien av et eventuelt boligregister, men regner med at den er betydelig.

4.3 Boligregisteret i Oslo

På grunn av reduserte boligopplysninger i FoB90, har en i Oslo opprettet et boligregister. Et spørreskjema ble sendt ut til alle eiere av fast eiendom i Oslo med spørsmål om antall boliger på eiendommen. Det ble lagt til grunn et boligbegrep tett opp til definisjonen i FoB90 med unntak av at en ikke begrenset seg til bebodde boliger. Følgende opplysninger ble samlet inn :

- Antall boliger i alt
- Boliger etter størrelse (1-, 2-, 3-, 4-, 5-, og 6+ roms boliger)
- Boliger etter sanitærstandard, dvs. henholdsvis med og uten wc og bad i boligen
- Boligene etter atkomst, dvs. inngang i underetasje, eller 2. og høyere uten heis

En nærmere beskrivelse av registeret er gitt i vedlegg 4.

Lignende planer for å etablere boligregistre diskuteres i flere kommuner.

Et register som det Oslo har løser ikke problemene knyttet til husholdningsboligkjennemerker i FoB2000, først og fremst fordi hver boligenhet ikke er nummerert, og fordi det ikke er noen tilknytning mellom dette registeret og DSF. Under forutsetning av at ubebodde boliger blir inkludert i et nasjonalt boligregister, vil et slikt register være nyttig for planleggingen i Oslo.

4.4 Statistikk over arealbruk i byer og tettsteder basert på registerinformasjon

Ved Seksjon for miljøstatistikk i SSB arbeides det nå med et forprosjekt for å finne ut om det er mulig å produsere statistikk over arealbruk for byer og tettsteder ved hjelp av registre. Prosjektet har flere metodiske likhetspunkter med FoB2000. I denne sammenhengen er det viktig å trekke frem behovet for å kunne koble på adresse mellom DSF og GAB. Prosjektet er derfor avhengig av konsistens i adresser i de to registrene. Etter utvalgets mening kan det komme frem mange viktige resultater av

stor nytte for etablering av et leilighetsregister. Det gjelder først og fremst erfaringer med kobling mellom DSF og GAB.

4.5 Behov for bedre statistikk om boliger og husholdninger i Kommunal- og arbeidsdepartementet

Innen Kommunal- og arbeidsdepartementet er det stort behov for løpende statistikk og data innen boligsektoren som grunnlag for planlegging og evaluering. Departementets representant i utvalget legger spesielt vekt på følgende:

- Data om boligmassen: Totalt antall, avgang og fordeling på størrelse, type og boligstandard.
- Data om boforhold: Bostandard, flyttemønster, boutgifter og boligøkonomi.

Til nå har folke- og boligtellinger gitt visse opplysninger, men disse har vært begrenset og tilgjengelig med alt for lang tids mellomrom. Fordi tellingen i 1990 ble utført på utvalgsdata, er situasjonen spesielt vanskelig nå, og departementet er kjent med at en del kommuner har satt i gang forsøk på registerløsninger i egen regi.

Departementet har gjennomført boforholdsundersøkelser hver 7. år siden 1967. I år gjennomføres en ny undersøkelse, kostnadsberegnet til ca. 2 mill. kroner. Med et velutbygget boligregister, vill behovet for slike undersøkelser reduseres i fremtiden.

5. Statistisk sentralbyrås behov for et boligregister

5.1 Dagens situasjon

SSB har i dag en godt utbygd løpende befolkningsstatistikk over bosatte personer (basert på folkeregisterdata) og en god statistikk over nybygde boliger. Men det er også betydelige mangler:

- Det sentrale folkeregisteret (DSF) inneholder opplysninger om familier med

utgangspunkt i formelt ekteskap (ektepar med eller uten barn, mor/far med barn og enslige), men mangler opplysninger om samboere og eventuelt andre som bor i samme bolig (leilighet). Derfor finnes det ingen løpende husholdningsstatistikk.

- Dessuten har SSB ingen løpende statistikk over boligbestanden, verken bebodde eller ubebodde boliger.

Dette er viktige årsaker til at det har vært foretatt folke- og boligtellinger hvert tiende år med noe av oppgaveinnhenting på spørreskjemaer. Husholdningsstatistikk blir derfor laget bare hvert tiende år, når en ser bort ifra utvalgsundersøkelser. Enda viktigere er det kanskje at en ved en slik telling også får tilknytningen mellom person og bolig, slik at det kan lages statistikk over boligforholdene til grupper av personer (f.eks. over boligutnyttning, "trangboddhet"), ikke bare en isolert boligstatistikk som forteller om størrelse, alder, hustype og hvordan boligene er utstyrt, og en isolert husholdningsstatistikk over hvem som bor sammen.

5.2 Behov og muligheter

Den ideelle situasjonen ville være å ha registergrunnlag for å kunne produsere relevant og pålitelig "folketellingsstatistikk" løpende, det vil si for et fritt valgt tidspunkt. Statistikken skulle omfatte både personer, familier, husholdninger og boliger, både bebodde og tomme.

Landsomfattende statistikk i stor skala (altså unntatt utvalgsundersøkelser) over husholdninger og bebodde boliger kan altså fortsatt bare lages fra 10-årlig FOB-materiale på grunnlag av skjemaopplysninger fra de bosatte. Savnet av løpende husholdningsstatistikk er stort. Den løpende familiestatistikken er etter hvert blitt en stadig dårligere erstatning for husholdningsstatistikk, som følge av et økende antall samboere og det faktum at familiestatistikken bare regner voksne personer til samme familie når de er gift med hverandre.

Et administrativt boligregister med koblingsmulighet til personer vil kunne bedre mulighetene for statistikkproduksjon radikalt idet det ville gi:

Befolkningsstatistikk:

- Et godt grunnlag for løpende husholdningsstatistikk og forbedret

familiestatistikk, både bestandstall (bestående husholdninger og familier) og endringstall (f.eks. familiedannelse og familieoppløsning). Får dermed "bruttotall" i langt større grad, ikke bare nettoendringer mellom to tellinger.

- Et bedre grunnlag for befolkningsprognoser av ulike slag, men særlig husholdningsprognoser.
Viktige data til bruk i inntektsystemet for kommunene.
- Et bedre grunnlag for trekking av utvalg på husholdningsnivå.

Boligstatistikk:

- Løpende boligstatistikk på hele boligmassen.
- Annen boligstatistikk f.eks. over ubebodde boliger, avgang av boliger, rehabilitering (jr. forbruksundersøkelser).
- Boligfrekvenser - prognoser for etterspørsel etter boliger.

Nasjonalregnskap:

- Bedre tall for realkapital innen husholdningssektoren til bruk i nasjonalregnskapet.

5.3 Krav til et boligregister

- Må identifisere og omfatte alle eksisterende boliger (leiligheter) etter en bestemt definisjon.
- Må ha koblingsmulighet til bosatte personer for å få "befolket" boligene.
- Må oppdateres relativt ofte.

5.4 Skissert løsning

Den løsningen som til nå har vært skissert av SSB, går ut på at alle boliger bygd før

1983 gis nummer etter samme opplegg som leilighetsnummeret tildelt alle boliger bygd fra og med 1.1.83, og at leilighetsnummeret innføres i Det sentrale folkeregister. Løpende husholdningsstatistikk krever dessuten at leilighetsnummeret tas aktivt i bruk i folkeregistreringen, og at bostedsregistrering blir foretatt på leilighetsnivå i stedet for på adressenivå som nå. Det er blitt avklart at et slikt opplegg vil kreve en endring av forskriftene for nummerering av boliger i et bygg med flere oppganger (se avsn. 6.1 under "Mulige tilpasninger av leilighetssifrene").

Løsningen er på linje med den svenske "Utredning angående förbättrad hushållsstatistik med hjälp av lägenhetsidentitet i folkbokföringen" som ble avsluttet i juni 1994.

Dersom den skisserte løsningen blir en realitet, er det ikke lenger aktuelt med folketellinger hvor spørreskjema benyttes. Situasjonen blir dermed som i Danmark og Finland. Folketellingslignende statistikk kan lages langt hyppigere enn før, og de løpende kostnadene vil bli beskjedne.

6. Prinsipper for oppbygging av et leilighetsnummer

6.1 Mulige nummersystemer

Et leilighetsnummer kan konstrueres på flere måter. Det kan være et nummer med eller uten informasjon. Et eksempel på det siste er bedriftsnummeret i SSBs Bedrifts- og foretaksregister.

Eksisterende leilighetsnummer

Dagens situasjon er at det allerede finnes et offisielt leilighetsnummer, tildelt alle leiligheter bygd (byggeanmeldt og ferdigmeldt) etter 1.1.1983. Leilighetsnummeret er den mest detaljerte delen av 'adressenummeret' (oftest kalt 'numerisk adresse') som er en numerisk kode for adresseteksten (f.eks. Storgata 15, oppgang B, 2. etasje). I stedet for leilighet kan bedriftslokale spesifiseres. Se skissen nedenfor.

Skisse over adressenummer

Komm. nr.	Kode for veg/gate/omr.	Nr.for inng./hus/oppg.	Nr.for leil./bedr.lok.
XXXX	XXXX	XXX/B	B/XXXX

De aktuelle begrepene er definert i NOU 1977: 46 Adresstildeling, kap. 2.2. (se vedlegg 5). Numerisk adresse er identifikasjonsbegrepet i adresseregisteret (A-delen) i GAB og andre adresseregistre, f.eks. adressedelen i Det sentrale folkeregister (DSF).

Det leilighetsnummeret som er i bruk, består altså av siste del av den numeriske adressen, hvor en bokstav angir etasje og hvor 4 sifre spesifiserer hver av leilighetene i samme hus, oppgang og etasje. Etasje angis nå ved H=hovedetasje, U=underetasje, K=kjeller og L=loft, se utdrag fra NOU 1977: 46 Adresstildeling i vedlegg 6.

Mulige tilpasninger av leilighetssifrene

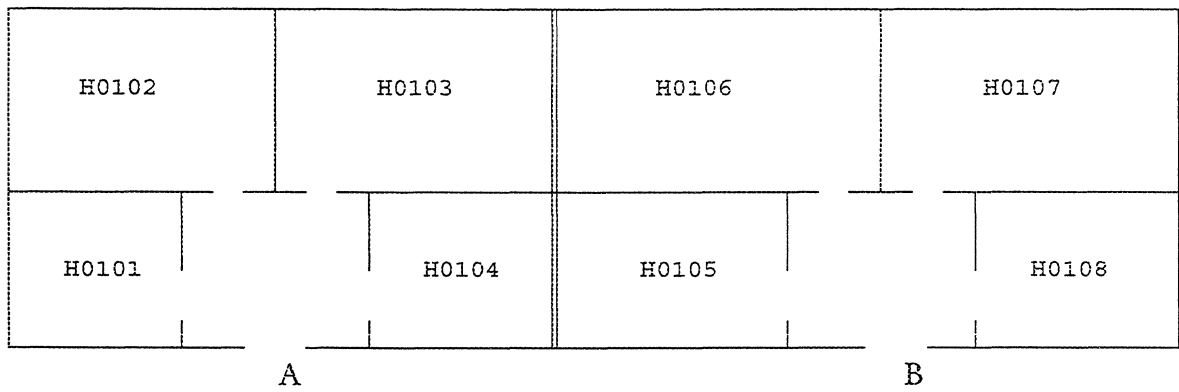
På bakgrunn av at et system for leilighetsnummerering er i bruk allerede, synes det naturlig å basere seg på dette prinsippet også for leiligheter bygd før 1983. Enkelte endringer kan likevel komme på tale:

Opplysningen om etasje er viktig i forhold til om heis vil være tilgjengelig for beboerne, noe som er et kriterium benyttet i visse sammenhenger i forvaltningen, f.eks. av Oslo kommune. Likevel synes K=kjeller og L=loft å kunne sløyfes. Dessuten bør det vurderes om bokstavene H og U kan erstattes av numeriske verdier. Utvalget går inn for dette.

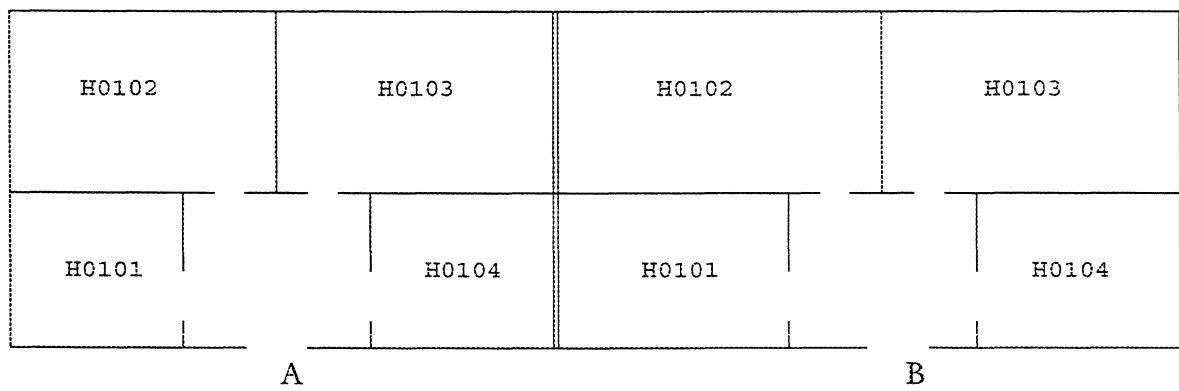
I tilfelle endret opplegg vil konsekvensene for eksisterende boligmasse måtte vurderes. En omnummerering som antydnet, vil medføre noe merarbeid, ettersom alt neppe vil kunne gjøres maskinelt.

En annen aktuell endring vil være å endre gjeldende regler for nummerering av leiligheter i blokker med flere oppganger. Er det fire leiligheter i oppgang A og fire i oppgang B i første etasje (se skisse), skal de fire førstnevnte nå nummereres 0101, 0102 0103 og 0104 og de andre 0105, 0106, 0107 og 0108. (fig. x).

(Skisser av de 8 leilighetene i bygget) - fig. x og y.

Figur x. Nåværende nummerering av leiligheter i blokker med flere oppganger. 1.etasje

Figur y. Foreslått nummerering av leiligheter i blokker med flere oppganger. 1. etasje

Utvalget foreslår at adresseforskriftene endres slik at nummereringen i hver oppgang starter forfra slik at også leilighetene i oppgang B gis numrene 0101, 0102, 0103 og 0104, men knyttes til oppgang B i stedet for A. (fig. y). Dette samsvarer med det ønske som arbeidsgruppen for adresseregisteret i GAB uttrykte i rapporten fra mars 1993. Regelendringen vil bety noe merarbeid i starten.

Leilighetene i 2. etasje vil få numrene 0201, 0202, 0203 og 0204. Den foreslåtte endringen vil gjøre det mulig å lage statistikk for etasjen, noe som vil være nyttig for flere formål.

Et alternativt leilighetsnummer

Et alternativt leilighetsnummer kunne være ett basert på bygningsnummeret i B-delen i GAB. Dette har vært diskutert i SSB i den seinere tid. Bakgrunnen for et slikt forslag er følgende vurderinger:

I egenskap av identifikasjonsbegrep har numerisk adresse (eventuelt unntatt de siste sifrene - 'undernummer' og leilighetssifrene - blitt brukt som nøkkel ved kobling av adresseregistre, bl.a. for å flytte adressedata (f.eks. kretsopplysninger) fra ett register til et annet. Det har i lang tid har vært lite tilfredsstillende samsvar mellom identifikasjonsbegrepene i GAB og DSP/DSF. Ved MABYGG-prosjektet er alle hus blitt tildelt et bygningsnummer som vil bli langt mer permanent enn numerisk adresse.

For det formål å flytte (overføre) adressedata (kretsopplysninger mv.) mellom adresseregistre, ville det da kunne vært hensiktsmessig å ha også bygningsnummer i adresseregistrene, slik at dette nummeret kunne brukes som koblingsnøkkel. Med et slikt utgangspunktet ville det også vært en nærliggende tanke å satse på et leilighetsnummer med **byggningsnummer** som stamme. Men her ville en være avhengig av godt samsvar mellom bygningsnummer og adresse. Ettersom denne forutsetningen ikke er oppfylt, synes løsningen med utgangspunkt i bygningsnummer likevel ikke å være aktuell.

Under forutsetning av det oppnås tilfredsstillende kommunikasjon - og dermed akseptabelt samsvar - mellom GAB og DSF, finner utvalget at det er mest aktuelt å bygge på numerisk adresse som skissert foran ved valg av leilighetsnummer. Uansett valg av leilighetsnummer må reglene for tildeling av de 4 leilighetssifrene vurderes.

6.2 Om definisjon av husholdning

I folke- og boligtellinger har det vært tale om to hovedtyper husholdninger, *privathusholdninger* og *felleshusholdninger*. Privathusholdninger har siden 1960 (og i 1946) vært definert som *bobusholdninger*, tidligere (tilbake til 1920) som *kosthusholdninger*.

Gruppen felleshusholdninger har, spesielt ved de seinere tellingene, vært heller lite "påaktet" som følge av at registrert bosted har vært lagt til grunn. (SSB har i de siste tellingene ikke tatt mål av seg til å lage noen egentlig statistikk over felleshusholdninger. Ved FoB90 fikk vi inntrykk av at om lag halvparten av dem som faktisk oppholdt seg på en institusjon, var registrert bosatt i (tidligere) privat bolig. Disse er blitt med i private husholdninger, og resten er blitt kalt felleshusholdninger.)

De fleste tellingene før 1970 opererte med både *hjemmehørende* (de jure) og *tilstedeværende* (de facto) folkemengde, de tre siste bare med hjemmehørende (egentlig 'registrert folkemengde'). For alle tellinger synes likevel hjemmehørende/registrert folkemengde å være lagt til grunn i *husholdningstallene*.

I FoB90 var tallet på husholdninger om lag 100 000 lavere enn det de fleste utvalgsundersøkelser viste (se FoB90 Evaluering - Notater 3/94). Avviket kan for en stor del skyldes at ugifte studenter ifølge reglene skal være bosatt i foreldre hjemmet.

I det siste har en i SSB vært opptatt av å kunne ta i bruk opplysninger om mer "faktisk" bosted i befolkningsstatistikken. Dobbel registrering i folkeregistreringen av visse grupper (særlig studenter) - slik som i Finland - har vært sett på som en mulighet. Erfaringene fra Finland med å registrere et midlertidig bosted, synes likevel ikke å ha vært de beste. I allefall endret en der i 1994 bostedsreglene slik at studenter skal være registrert bosatt på studiestedet. Tilsvarende regelendring ble gjennomført i Sverige allerede i 1991. I Danmark har studenter i flere tiår vært registrert som bosatt på studiestedet, uavhengig av sivilstand. Norge er således alene i Norden mht. å la ugifte studenter være registrert bosatt i foreldrehjemmet. Det er derfor nærliggende å se på om tilsvarende endring bør foretas i de norske folkeregistreringsforskriftene.

I husholdningsundersøkelser basert på utvalg synes det i SSB primært ønskelig å etablere *kosthusholdninger*, helst "faktiske", basert på intervju om bostedssituasjonen. I en FoB basert på registerdata er det vanskelig å se at en annen husholdningsdefinisjon enn bobusholdning kan komme på tale. Videre vil registerstatistikken gi svært begrensede muligheter for 'faktiske' husholdninger. Dersom intervjuundersøkelsene satser på faktiske kosthusholdninger, vil en stadig ha et gap mellom husholdningsstatistikk fra FoB og fra intervjuundersøkelser.

Husholdningsstatistikken fra FoB80 og FoB90 er konsistent med familiestatistikken fra disse tellingene, som igjen er (nesten) konsistent med den løpende familiestatistikken basert på registret bosted i DSF. Endres husholdningene i FoB på annen måte enn ved å endre forskriftene, vil det få følger for konsistensen.

7. Etablering av et leilighetsregister

7.1 Hvilke boligdata finnes?

I alle bygg med mer enn én leilighet må hver enkelt bolig være identifisert og gitt en egen "adresse". Hovedoppgaven består dermed i å identifisere de adresser som har flere enn en leilighet knyttet til seg. Følgende data finnes i dag i tilknytning til boliger og bolignummerering:

- * For alle boligbygg som er byggeanmeldt etter 1.1.83 er alle leiligheter (om lag 350 000 ut fra FoB90) registrert og gitt eget leilighetsnummer. Leilighetene er beskrevet med datafeltene "antall rom", "antall bad", "kode for kjøkken" (ja/nei) og "boligstørrelse" i kvm bruksareal. Av nærmere 1,9 mill boliger i dag er om lag 1,05 mill. eneboliger.
- * Alle boligbygg er registrert i MABYGG-prosjektet. Eneboliger er gitt egen kode. Antar vi at det er bare én leilighet i hver enebolig, vil over 1 mill. leiligheter være identifisert allerede og deres leilighetsnummer kan etableres maskinelt i registeret. Om lag 220 000 av eneboligene (de bygd etter 1.1.83) har fått leilighetsnummer etter hvert.
- * I folkeregistersystemet/DSF er alle registrerte personer gitt en familietilknytning ved et felles familienummer (referansepersonens fødselsnummer). (Denne familietilknytningen har vært grunnlaget for SSBs familiestatistikk og ble bl.a. benyttet i FoB90 ved fortrykk av boligskjemaer i utvalgskommuner som et utgangspunkt for å "sette sammen" husholdninger.)

Det er altså bare leiligheter byggeanmeldt etter 1.1.83 som er blitt gitt en egen, unik adresse. Noe landsomfattende opplegg for å nummerere de andre leilighetene fins foreløpig ikke. Nedenfor er det beskrevet hva som må gjøres for å identifisere leilighetene, tildele dem tilstrekkelig adresse (leilighetsnummer), endre lovverk og ajourholdsprosedyrer, samt utvikle nødvendige edb-rutiner. De ulike stegene i prosessen er gruppert i aktivitetene A - J.

Utvalget har anslått at det er behov for å oppsøke og inspisere omlag 500 000 boliger.

7.2 Aktiviteter som bør gjennomføres uten hensyn til etablering av et leilighetsregister

Samsvarende adresser i GAB og DSF (Aktivitet A)

Det må treffes tiltak (utvikles programmer, sikres arbeidsrutiner mv.) som sikrer at DSF nytter de samme numeriske adressene som GAB. Det er snakk om å være å jour med tildeling av numeriske adresser og daglig maskinell kobling. (Dette er forøvrig en forutsetning for å kunne lage slik tettstedstatistikk som er nevnt i avsnitt 4.4. Dette er kjent teknologi og burde vært gjennomført uansett etablering av et leilighetsregister. En rekke tiltak for å bedre situasjonen ble foreslått av et eget utvalg i april 1993 på bakgrunn av negative konsekvenser, bl.a. for SSBs befolkningsstatistikk for grunnkretser og tett-/spredtbygde strøk.

Forbedre peker-relasjonen i GAB, samt koordinatsette enkeltadresser (Aktivitet B)

Kvaliteten i GAB er ikke god nok, særlig tilknytningen mellom bygning og adresse. Derfor må alle bygninger registrert i MABYGG-prosjektet gis en adresse. Siden alle bygninger er koordinatsatt, vil dermed alle adresser kunne koordinatsettes direkte. (Er også en forutsetning for tettstedprosjektet omtalt i avsnitt 4.4). Prosedyre og teknologi er utviklet, og det er gjennomført flere prøveprosjekter - de mest kjente er de i Eigersund og Sola kommuner. Arbeidet kan utføres på en vinter, det hele står og faller med tilgjengelige midler.

7.3 Spesielle tiltak for å etablere et leilighetsregister

Endring av lovverket (Aktivitet C)

Etter at det er planlagt og beskrevet nye meldingsrutiner for etablering og endring av adresse og nye arbeidsprosedyrer for folkeregistrene, må noen lover og forskrifter endres. Det gjelder iallefall forskriftene til delingsloven og forskriftene til folkeregisteringsloven.

Utvide GAB, DSF og folkeregisterrutiner til å kunne håndtere adresser på leilighetsnivå (Aktivitet D)

Ved etableringen av DSP i 1985 ble det satt av plass til leilighetsnummer med sikte på framtidig utnyttelse. Tilsvarende synes ikke å være gjort i DSF. Rutinene ved folkeregistrene (og folkeregistreringsforskriftene) må endres slik at folk som melder flytting, må oppgi/identifisere både den bolig/leilighet de flytter fra og den de flytter til (gjelder alle bosteder i landet).

Kontroll av leiligheter - Registrering av personer/familier i leilighetene (Aktivitet E)

Fra DSF produseres det en individfil over alle bosatte sortert på kommune * numerisk adresse * familienummer * fødselsnummer. Fra filen kjøres det for hver numerisk adresse ut en OCR-blankett (optisk lesbar blankett) med én linje for hver en person der det er utfylt numerisk adresse, familienummer, navn og fødselsnummer, og hvor det er ledig plass for leilighetsnummer (4 siffer). En blankett må altså omfatte alle personer registrert bosatt på vedkommende (numeriske) adresse. Som følge av sorteringen vil personer i samme familie stå samlet.

Blankettene må kontrolleres mot/kobles med en hensiktsmessig sortert oversikt fra MABYGG mht. enebolig/flerboligbygg. Det må utarbeides en prosedyre for hvordan en skal gå fram videre, avhengig av om det bor bare én eller flere familier på en adresse. Et eksempel: Dersom alle bosatte på adressen til en tomannsbolig tilhører samme familie, er det grunn til å kikke nærmere på dette (ubebodd leilighet?). Denne kontrollen er bare mulig dersom kvaliteten i GAB er forbedret (Aktivitet B).

Registreringsarbeidet burde bli nokså enkelt, idet alt på blanketten blir registerutskrift, unntatt leilighetsnummeret. Dette må fylles ut av en registrator. Ut over dette skulle det ikke være behov for manuell registrering/utfylling i det hele tatt.

Eksempel på OCR-blankett der det er to boliger på samme adresse:

Familienr.	Navn	Fødselsnr.	Numerisk	Leilighets nr. nå
130650 39955	Per Olsen	130650 39955	0623/1200/4/A	H0101
130650 39955	Marit Bøe Olsen	251153 24601	0623/1200/4/A	H0101
130650 39955	Ivar Bøe Olsen	060278 19316	0623/1200/4/A	H0101
140959 55467	Linn Haug	140959 55467	0623/1200/4/A	H0102
140959 55467	Heidi Haug	150382 25360	0623/1200/4/A	H0102
301157 43915	Jens Jensen	301157 43915	0623/1200/4/A	H0102

Registreringen (etter husbesøk) synes å vise at det i den ene leiligheten (gitt nummeret H0101 etter gjeldende regler) bor et ektepar med en sønn, og i H0102 en mor med en datter foruten en annen person som eventuelt kan være morens samboer (har eget familienummer).

Identifisering av leiligheter og beboere ved husbesøk - skilting (Aktivitet F)

Alle adresser som en ved kontrollen ovenfor får mistanke om ikke gjelder bare én bolig (enebolig eller eneste leilighet i annen bygning), må oppsøkes. Leilighetene må identifiseres og OCR-blanketten fylles ut med leilighetsnummer. I alle bygninger med mer enn én bolig/leilighet må leilighetene (både bebodde og ubebodde) skiltes - etter (nye?) vedtatte regler. Det må avklares i hvilken grad husbesøk av en registrator er tenkt å skulle bidra til å plassere personer i den enkelte leilighet, evt. om dette fullt og helt skal utstå til leilighetsdata samles inn (Aktivitet J).

Arbeidet med å kontrollere og identifisere leiligheter mv. bør trolig organiseres som et prosjekt, sannsynligvis ledet fra Statens kartverk, og etter samme modell som MABYGG-prosjektet. Dette prosjektet er kjennetegnet ved:

- Sentral prosjektledelse - sterkt styrings- og oppfølgingssystem.
- Styringsgruppe av personer fra Kartverket, Skattedirektoratet og SSB - kanskje også kommunene, avhengig av på hvilken måte de blir involvert.
- Under-prosjektledere ved hvert fylkeskartkontor, rapporterer til prosjektleder.
- Det konkrete arbeidet må ledes av oppmålingsjefen i den enkelte kommune

eller den han bemyndiger, ettersom kommunen er adressegivende myndighet. Arbeidet må kunne utføres av personer uten dyp faglig innsikt, slik at personer fra arbeidskontoret må kunne benyttes dersom annen arbeidskraft mangler.

Optisk lesing av OCR-blanketter - samt innlegging av leilighetsnummer i GAB (Aktivitet G)

Her må leilighetsnummer leses og føres inn i GAB.

Innlasting av sammenhengen fødselsnummer - numerisk adresse - leilighetsnummer i DSF (Aktivitet H)

Sette system og ajourholdsrutiner i drift (Aktivitet I)

Innsamling av husholdnings-/ boligopplysninger (Aktivitet J)

Her er det to alternative opplegg: Ett hvor data samles inn sammen med data til BOTA-registeret, og ett hvor data samles inn etter egen telling. Den viktigste forskjellen er at en kan regne med å spare ca. 15 mil. kroner ved å slå sammen de to operasjoner. Dertil vil det virke svært uheldig på publikum å måtte svare på to nokså like skjemaer med kort mellomrom.

For begge alternativer gjelder det at utvalget ikke kan legge frem detaljerte planer for hvordan innsamlingen bør legges opp før en har gjort flere erfaringer med etableringen av boligregisteret nevnt i avsnitt 6. Det som er klart, er at det skal sendes ut ca. 2 mill. boligskjemaer. Hvis utsendingen koordineres med BOTA, vil boligskjemaene gå til eierne som blir bedt om å samle inn opplysninger for samtlige boliger på eiendommen. Hvis innsamlingen går alene, må det oppnevnes en kontaktperson, som fyller ut opplysninger om bolig og husholdningen. Under begge alternativer sendes boligskjemaene tilbake til SSB for videre behandling. Et viktig spørsmål blir da om en skal kontrollere opplysningene om husholdningen med de opplysninger som allerede er lagt inn. Utvalget tar ikke stilling til behovet for en slik kontroll. Først etter å ha samlet mer erfaring under gjennomføringen av aktivitetene C - H nevnt ovenfor, vil det være mulig å ta stilling til behovet for en slik kontroll. Teknologi for innsamling og utsending av skjemaer vil stort sett bli den samme i år 2000 som i FoB90. Det vil bli brukt post kombinert med optisk lesbare skjemaer. Kostnadsanslagene gitt i vedlegg 3 er derfor basert på erfaringer fra FoB90.

Kostnader i forbindelse med etablering av et leilighetsregister

I dette vedlegget presenteres kostnadene i de tyngste aktivitetene som er beskrevet i avsnitt 7.

Aktivitet A:

Samsvarende adresser i GAB og DSF

Aktiviteten er splittet opp i fem underpunkter. Nærmere om hvert underpunkt nedenfor.

1. Ny transaksjonstype: Splitting av adresser.

Eksempel på dette kan være at enkeltadressen Tiurleiken 4 endres til Tiurleiken 4A, 4B og 4C. Det er her snakk om å utvikle en ny funksjonalitet, og en ser for seg følgende hovedaktiviteter:

- * Utvikling av ny kjernerutine i GAB og kommune-GAB,
- * Utvikling av ett nytt oppdateringsbilde i GAB og kommune-GAB.
- * Utvikling av mottaksfunksjonaliteten i DSF (DSF mottar transaksjonen over linje, og de nye adressene opprettes maskinelt i DSF).
- * Det går så en melding til folkeregisteret slik at de kan plassere personene på rett adresse.
- * DSF må modifiseres slik at folkeregistrene ikke lenger har anledning til å registrere noe på indent-nivå.

Detaljspesifisering	50.000
Utviklingskostnader på GAB-siden. (25 000 kr. / funksjon * 4)	100.000
Utviklingskostnader på DSF-siden. Mottak av LU-trans'er samt oppdateringstrans'er	
Etablering av manuell rutine	25.000
SUM	

2. LU 6.2 - rutine:

Etablering av LU 6.2-rutine. Grovt anslag	500.000
---	---------

3. Fullstendig kobling på ident-nivå.

Koblingen resulterer i oversikt over adresser som ikke finnes i GAB, men DSF, og omvendt. Listene må sendes til saksbehandling lokalt, se delaktivitet 4 nedenfor.

Fullstendig kobling. Driftskostnader	100.000
--------------------------------------	---------

4. Manuelt etterarbeid.

Fylkeskartkontorene (15 000 kr. / kontor)	270.000
Kommunene. Dekkes over eget budsjett	0
Folkeregistrene. Dekkes over eget budsjett	0
SUM	270.000

5. Driftskostnader ved LU 6.2-rutinen.

Kostnadene vil være helt avhengige av volum og hyppighet på overføringene. Dette bør uansett sees på som driftskostnad i folkeregistreringen. Nedenfor er årskostnadene ved overføring av hjemmelsdata mellom Elektronisk Grunnbok og GAB oppgitt.

Driftskostnad LU 6.2-rutine. (Grovt anslag)	150.000
---	---------

Aktivitet B.

Forbedre peker-relasjonene i GAB, samt koordinatsette enkeltadresser.

Arbeidet er startet opp som en ordinær investering i GAB. Manglende midler resulterer imidlertid i at arbeidet vil strekke seg over flere år. Da flere av de øvrige aktivitetene hviler på denne, må arbeidet forseres. Uten å binde opp Kartverket, burde en ekstrasfinansiering på 3 mill. kroner være tilstrekkelig til at arbeidet kan avsluttes i 1996.

Oppretting GAB	3.000.000
----------------	-----------

Aktivitet D.

Utvide GAB, DSF og folkeregisterrutiner til å kunne håndtere adresser på leilighetsnivå.

Aktivitet:	System	Beløp
Spesifikasjonsarbeid	GAB/KGAB	300.000
Utvikling skjermbilder	GAB/KGAB	750.000
Utvikling kjernerutiner	GAB/KGAB	750.000
Utvikling rapporter	GAB/KGAB	300.000
Database-endringer DB2 og Oracle	GAB/KGAB	100.000
Kjørekostnader. (Reorg. av basen mv.)	GAB	750.000
Delsum GAB		2.950.000
Spesifikasjonsarbeid	DSF	
Utvikling skjermbilder	DSF	
Utvikling rapporter	DSF	
SUM		

Aktivitet E.

Kontroll av leiligheter - Registrering av personer/familier i leilighetene.

Hovedmålet med kontrollene er å kontrollere riktigheten av registrert bygningstype mot familiebegrepet i DSF. Vellykket gjennomføring krever at aktivitet A er utført. Vi kan tenke oss følgende GAB/DSF-kontroller:

- * *Adresse tilknyttet to familieheter og bygningstypen er lik enebolig.*
Dersom denne forekomsten finnes, listes adressen med relevante bygningsdata ut og sendes kommunen for kontroll og oppretting. En annen mulighet er at bygningen er en enebolig, men at det er registrert to husstander der. Dette behøver ikke være feil.

- * Adresse tilknyttet kun en familieenhet og bygningstypen er "flerbolighus". Dersom bygningstypen er feil, rettes denne opp. Dersom bygningstypen er rett, er enten en eller flere leiligheter tomme, eller folk har ikke meldt flytting etter regelverket.
- * En tredje kontroll kan være at det er registrert personer bosatt på en adresse, mens bygningen i GAB er registrert som hytte. Dette vil sikkert forekomme hyppig, og i disse tilfellene bør forekomstene listes ut og sendes kommunen og folkeregistrene. Normalt er det ikke tillatt å benytte fritidshus til helårsbolig. Vi ser i disse tilfellene for oss en saksbehandling i kommunene der resultatet er enten at de personer det er tale om må melde flytting, eller at hytta blir godkjent som helårsbolig av bygningsrådet.

Behandling av kontrollister vil måtte ta noe tid. Det er viktig med tett oppfølging slik at den vurdering vi er ute etter blir gjennomført innen en gitt frist. Det er foreslått 1 mill. kroner til prosjektledelse og etterbehandling. God kvalitet i denne fasen vil bli innspart særlig på aktivitet F.

Planlegging	20.000
Produksjon individfil DSF	50.000
Definering av mulige GAB/DSF- kontroller	20.000
Diverse kontrollkjøringer	100.000
Prosjektledelse - etterbehandling	1.000.000
Uttak av GAB-data (spesifikasjon av kjørekostnader)	50.000
Utvikling av OCR-blankett	20.000
Kjørekostnader knyttet til definert preutfylling av OCR-blanketter	100.000
SUM delaktivitet E	1.360.000

Aktivitet F.

Identifisering av leiligheter og beboere ved husbesøk. Skilting.

Aktiviteten består i å identifisere og nummerere leiligheter i "flerbolighus". samt tilordne personer til leilighetsadressene. Det må av kostnadshensyn være en oppgave å redusere antall hus som må besøkes. Vi tror at vi i tillegg til eneboliger kan utelukke eneboliger med sokkelleilighet, tomannsboliger og rekkehus. Alle enheter i rekkehus er, dersom regelverket er fulgt, identifisert med eget bygningsnummer. Når det gjelder tomannsboliger og eneboliger med sokkelleilighet, burde en god veiledning gjøre at utfylling kan skje ved egenmelding. Anslagsvis 500.000 leiligheter må oppsøkes.

Lokalt må aktiviteten gjennomføres av adressegivende myndighet, vanligvis kommunens oppmålingsmyndighet. Disse kostnadene vil variere alt etter hvilke rammebetingelser som legges til grunn. Vi ser for oss tre varianter:

- * Variant 1 er kjennetegnet ved at kommunene benytter eget personell, og deres lønns- og reiseutgifter, inklusive diett dekkes fullt ut av prosjektmidler. Dette vil gi svært høye kostnader, uten at vi skal gjøre forsøk på å kvantifisere disse.
- * Variant 2 er kjennetegnet ved at aktiviteten i kommunen dekkes fullt ut av prosjektmidler, men at arbeidet utføres av personer på tiltak. Dette burde være fullt mulig, da arbeidet er av en slik karakter at det ikke bør kreves spesielt høy formell kompetanse - forutsatt god opplæring og oppfølging.
- * Variant 3 er kjennetegnet ved at en ved forskriftsendringer klargjør at arbeidet defineres som et pålegg til adressegivende myndighet. Det er dermed ikke en forutsetning med full inndekning av alle kostnader. Det erkjennes imidlertid at arbeidet er krevende, og at prosjektet derfor gir kommunen *et fast beløp pr. identifisert leilighet - som en engangskompensasjon i etableringsfasen.*
Dette er det samme opplegget som ble benyttet i MABYGG-prosjektet. Det forutsettes videre - som i variant 2 - at det kan benyttes personer på tiltak. Kostnadene kan - uten at dette er gjennomtenkt - settes til kroner 20 pr. registrert enkeltadresse.

Kostnad husbesøk - eksklusiv skilting (20 kroner / enkeltadresse)	10.000.000
---	------------

Aktivitet G.

Optisk lesing av OCR-blanketter samt innlegging av leilighetsadresser i GAB.

Driftsutgifter lesing av OCR-blankettene	100.000
Driftsutgifter innlegging i GAB	350.000
SUM aktivitet G	450.000

Aktivitet H.

Innlasting av sammenhengen fødselsnummer - numerisk adresse - leilighetsnummer i DSF.

Aktiviteten dekker konverteringskostnader ved DSF.

Driftskostnad	
---------------	--

Aktivitet I.

Driftssetting og etablering av ajourholdsrutiner.

Det er behov for omfattende opplæringsaktivitet, både ved folkeregistrene og kommunenes oppmålingsvesen. Det bør arrangeres felleskurs i det nye opplegget. Opplegget dekkes av sentrale midler, mens det gis ingen form for kompensasjon til kommuner og folkeregistre. Dette vil medføre utgifter til lønn, reise og diett, leie av lokaler og bespisning. Dersom vi antar at det arrangeres i gjennomsnitt 5 møter i hvert fylke, gir det 90 møter. En kostnad på kr. 20.000 for hvert møte er ikke urealistisk. Dette gir et beløp på 1.800.000 kr

Driftssetting	100.000
Opplæring, etablering av ajourholdsrutiner	1.800.000
SUM aktivitet I	1.900.000

Oppsummering.

Delaktivitet A (Maskinell kobling GAB-DSF)	(1.045.000)
Delaktivitet B (Bedre pekerrelasjoner - koord.adresser)	3.000.000
Delaktivitet D (Utvide GAB og DSF med leilighetsadresse)	(2.950.000)
Delaktivitet E (Diverse kontroller)	1.360.000
Delaktivitet F (Husbesøk - ekskl. skilting)	10.000.000
Delaktivitet G (Optisk lesing av OCR-blanketter,innl.i GAB)	(450.000)
Delaktivitet H (Innlasting i DSF)	
Delaktivitet I (Opplæring m.v.)	1.900.000
OCR-blanketter	100.000
TOTALSUM (foreløpig beløp)	20.705.000

Skisse av tidsplan for gjennomføring av aktivitetene A til J hvis beslutningen tas i 1995.

1995	1996	1997/98	1998/99	2000/2001/2002
Beslutning tas	<p><u>Aktivitet</u></p> <p>B^{*)}: En til én korrespondanse mellom bygning og adresse.</p> <p>Ansvar: SK</p> <p>A: Bedre konsistens mellom adresse i GAB og DSF.</p> <p>Ansvar: SK og SKD</p> <p>D: Nye folkeregistreringsforskrifter. Gjøre plass til leilighetsnummer i DSF.</p> <p>Ansvar: SKD</p> <p>E: Produksjon og kontroll av OCR-blanketter.</p> <p>Ansvar: SK og SKD</p>	<p><u>Aktivitet</u></p> <p>F & G: Etablering av leiligheter og husholdninger i bygninger med mer enn en bolig. Innlasting i GAB.</p> <p>Ansvar: SK i samarbeid med kommunene</p> <p>H: Innlasting av sammenhengen mellom fødselsnr. og numerisk adresse.</p> <p>Ansvar: SKD</p>	<p><u>Aktivitet</u></p> <p>I: Sette system og ajourholdsrutiner i drift.</p> <p>Ansvar: SKD</p>	<p><u>Aktivitet</u></p> <p>J: Gjennomføring av en bolig telling og publisering og spredning av resultater.</p> <p>Ansvar: SSB</p>

*) Bokstav for aktivitet som svarer til bokstavene brukt i kap. 7.

Bemanningsplan for husholdnings- og boligteiling.

	I alt		1998		1999		2000		2001		2002	
	Uten BOTA	Med BOTA	Uten BOTA	Med BOTA	Uten BOTA	Med BOTA	Uten BOTA	Med BOTA	Uten BOTA	Med BOTA	Uten BOTA	Med BOTA
Tellingsleder	5	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
F.kons. / kons.	14	7	2	1	3	1	3	2	3	2	3	1
Kons. / f.sekr.	7	7	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1
F.sekr. / k.fullm.	17	11	1	1	1	1	3	1	10	7	2	1
I ALT	43	30	5	4	6	4	9	6	16	12	7	4
Varer & tjenester. I 1.000 kr.	25.000	18.000	1.000	1.000	2.000	2.000	8.000	4.000	8.000	5.000	6.000	6.000

BOLIGREGISTERET I OSLO

1. Bakgrunn for opprettelsen av boligregisteret

Oslo kommune utførte i 1992 et utredningsarbeid om konsekvensene av å øke provenyet fra eiendomsskatten ved en skattesats utover lovens maksimum på 7 o/oo kombinert med innføring av et bunnfradrag ved utskrivningen. Begge deler krevde lovendring. Ønsket om økt eiendomsskatt skyldtes byens problematiske økonomiske situasjon som gjorde det nødvendig med økte inntekter. Ønsket om bunnfradrag var diktert ut fra at en ved en generell økning i eiendomsskatten ikke ønsket å ramme "vanlige boliger" unødvendig hardt.

På bakgrunn av denne utredningen ba kommunen Finansdepartementet fremme en proposisjon for Stortinget om endring i lov om eiendomsskatt. Denne endringen gjaldt en økning av høyeste tillatte skattesats på 7 o/oo og innføring av et bunnfradrag pr. boligenhet på eiendommen. Stortinget vedtok i januar 1993 å åpne for innføring av bunnfradrag ved utskrivningen av eiendomsskatt fra og med skatteåret 1993. Departementet fremmet imidlertid ikke proposisjon om økt øvre grense for skattesatsen.

Bunnfradraget skal gis pr. boligenhet anvendt som et samlet fradrag i takstgrunnlaget før beregningen av eiendomsskatten. Dette krever opprettelse av et boligregister i alle kommuner som vil innføre slikt fradrag. Slikt register må inneholde minst antall boliger pr. matrikkelnummer (enheten som ligger til grunn for utskrivningen av eiendomsskatt).

2. Opprettelsen av boligregisteret i Oslo

Det beste grunnlaget for boligallet etter matrikkelnummer hadde en ved Skattetakstkontoret hos Kemneren. Her hadde en rundt midten av 1980-tallet gjennomført en grundig nytaksering av samtlige eiendommer i Oslo. Denne skulle legges til grunn utskrivningen av eiendomsskatten fra og med 1989. Til grunn for takstene lå en rekke

opplysninger om eiendommene, bl.a. antall boliger.

Informasjonen om antall boliger var imidlertid ikke 100% pålitelig, og den var heller ikke blitt oppdatert etter takseringen. Kemneren bestemte derfor i samråd med Byrådsavdeling for finans og plan å sende ut et spørreskjema til alle eiere av fast eiendom i Oslo med spørsmål om antall boliger på eiendommen. Det ble lagt til grunn et boligbegrep tett opp til definisjonen i folke- og bolig tellingen 1990 med unntak av at en ikke begrenset seg til de boligene som var bebodde.

Byrådsavdelingen ønsket i forbindelse med opprettelsen av boligregisteret også å dekke enkelte andre behov for boligopplysninger. For det første krevde kommunens befolkningsprognosemodell bedre grunnlag for status for boligbestanden etter størrelser (antall rom og kjøkken). Likeledes krevde kriteriesystemet for tildeling av ressurser til bydelenes virksomhet et bedre tallgrunnlag for boligene etter sanitærstandard og tilgjengelighet. I begge tilfeller var det behov for grunnlagstall på bydelsnivå.

Folketellingsoppgavene var utilstrekkelige i denne sammenheng både fordi slike oppgaver ikke oppdateres kontinuerlig, og fordi 1990-tellingen hadde mange "uoppgitte" for boligkjennemerker. I tillegg skaper utvalgsmetodikken problemer på lave geografiske nivåer.

Kemnerens spørreskjemaundersøkelse inneholdt etter dette følgende variable til boligregisteret:

- Antall boliger i alt
- Boligene etter størrelse (1-, 2-, 3-, 4-, 5-, og 6+-roms boliger)
- Boligene etter sanitærstandard, dvs. henholdsvis uten bad og uten wc inne i boligen
- Boligene etter atkomst, dvs. inngang i 2. et. og høyere eller 2. underet. og lavere og uten heis

Kemneren foretok stikkprøvekontroller av de innkomne opplysninger mot opplysningene i takstene for den enkelte eiendom. Det ble purret på svar der slike manglet. For øvrig hadde den enkelte eier et økonomisk motiv for å besvare spørreskjemaet ettersom det ga redusert eiendomsskatt.

Svarene var generelt svakest for "tilleggsopplysningene", dvs. for informasjonen utover antall boliger på eiendommen. Kemneren la derfor ned atskillig arbeid for å supplere spørreskjemaene der svar manglet, både ved purring og ved innhenting av opplysninger gjennom takstene og i GAB. Likevel var det klart at en ved utgangen av

1993 ikke hadde fått fullstendig dekning av byens boliger (251.784). Derimot ser det ut til at vi ved utgangen av 1994 har et relativt pålitelig tall for Oslos boliger (262.302). Tallene ligger på et høyere nivå enn FOB 90 (244.xxx), men det skal de ettersom også ubebodde boliger er med.

3. Svakhets/styrke ved et boligregister som Oslo

Som grunnlag for bruk ved statistikk for husholdninger har et boligregister som Oslo en umiddelbar *svakhet* ved at det ikke er mulig å koble personer/husholdninger til den enkelte bolig annet enn for eiendommer med bare en bolig. Dette viser seg allerede ved bruk i samband med kriteriesystemet. Tallene for boligene etter adkomstforhold gir bare antall boliger i slike eiendommer, ikke hva slags personer som bor i dem. Kriteriesystemet har en variabel som antall bosatte 80 år og over i boliger med inngang i 2. et. og høyere og 2. underet. og lavere i hus uten heis.

En annen svakhet finner en i den geografiske identifikasjonen av eiendommene. Alle opplysningene i boligregisteret er knyttet til matrikkelnummer (gårdsnr./bruksnr.) som er grunnlaget for utskrivning av eiendomsskatt. Dette kan enkelt kobles til "ordinære adresser" (gatenavn/husnummer). Adresseringsmuligheten er imidlertid begrenset der et matrikkelnummer inneholder flere adresser. Denne begrensningen gjelder adressen som sådan, ikke tilhørigheten for eiendommen til bydel. I praksis deles således ikke et matrikkelnummer av en bydelsgrense slik at noen av de tilhørende adresser kommer i en bydel og noen i en annen. På lavere geografisk nivå (grunnkrets og kvartal) er imidlertid sjansene større til at slikt kan forekomme.

Boligregisterets *styrke* ligger på flere plan. For det første gir det alle boligene i byen, ikke bare de bebodde. Dermed kan en få et grunnlag for tomme boliger, forekomsten av "dobbel bosetning", osv. Dernest åpner det for en kontinuerlig boligstatistikk. Registeret oppdateres ved endringer i takstgrunnlaget på den enkelte eiendom, og slik endringer skjer ved nybygging og ombygging, tomtefradeling, omregulering av eiendommen osv. I praksis får en på denne måten fanget opp alle endringer vedrørende boligene på eiendommene.

Hittil har en ikke kunnet gi bevegelsestall for boligene i Oslo, verken totalt eller etter ulike kategorier. Dette skyldes at en i 1993 og 1994 har bygget opp registeret. I denne perioden har endringer i boligtallene i vesentlig grad vært basert på forbedringer i dekningen av registeret. Fra og med 1995 ser det imidlertid ut til at registeret ikke har nevneverdige uoppgitte, og endringstallene skal heretter således kunne betraktes som reelle.

Adressetildeling

For at adressen skal tjene formålet, er det viktig at adressen (adressedeteksten) får en enhetlig og lettfattlig utforming, samtidig som adressen blir merket med skilt i terrenget, og — så langt det er mulig — blir gjengitt på kartverk.

Forslaget til adressesystem vil i første rekke omhandle prinsippene for utforming av en tjenlig adressedetekst og merking av denne i terrenget og på kart, men det vil også søke å klargjøre rutineene for meldinger om nye og endrede adresser og ta hensyn til at adressen skal kunne brukes i et adresseregister på EDB.

Forslaget til adressesystem har en viss tilknytning til utviklingen av Geodatasystemet, særlig når det gjelder å gi et bedre grunnlag for bruk av adresser til stedfesting, men offisiell adressering kan i praksis gjennomføres uavhengig av de foreslåtte registrene (GAB-systemet) i Geodatasystemet (se NOU 1975: 66). Forslaget vil ikke ta opp tekniske spørsmål som har med registerløsninger og EDB-systemer å gjøre, men vil i et vedlegg kort omtale blanketter som kan brukes for meldinger til GAB-systemet.

Adressen er i første rekke ment som et brukerorientert system for å finne igjen objekter i terrenget. Det er ikke forutsatt at adressen skal brukes som offisiell betegnelse på grunneiendommer og bygninger eller erstatte eventuelle koordinater for mer eksakt lokalisering.

Utvalget har sett det som viktig å gi muligheter for å tildele adresser helt ned til den enkelte leilighet eller det enkelte bedriftslokale. Den offisielle adressedelingen vil imidlertid i første omgang stoppe ved nummer for hus, eller inngang/oppgang dersom huset har flere slike. Nummer for leilighet/bedriftslokale kommer i en særstilling, og må tildeles i forbindelse med et bygningsnummer.

2.2 DEFINISJONER

Adresse brukes i denne rapporten om en alfabetisk eller alfabetisk og numerisk tekst som identifiserer beliggenheten av en adresseenhet innenfor en kommune. Adresse betyr her det samme som offisiell adresse, dvs. en adresse tildelt av kommunen etter fastsatte retningslinjer. Adresse brukes ofte i en noe videre og mer generell betydning enn adressedetekst, idet bl. a. koder også kan oppfattes som en del av adressen.

Adresseenheten er den fysiske avgrensede enheten som blir identifisert av adressedeteksten. Omfanget av adresseenheten varierer med hvor detaljert

adressedeteksten er spesifisert. Den mest vanlige adresseenheten som blir spesifisert, er en inngang, et hus eller en oppgang, men forslaget i denne rapporten gir muligheter for å spesifisere den enkelte leilighet som adresseenhet.

Adresseparsell kalles en veg-/gatestrekning eller et område som er gitt eget navn og som brukes til adressering.

Adressenummeret er en numerisk kode for adressedeteksten til bruk bl. a. i adresseregistre. Nummeret vil normalt bestå av en kode for veg/gate/område med tillegg av nummer for inngang/hus/oppgang eventuelt også med tillegg av kode for bokstav, og nummer for leilighet/bedriftslokale.

Adressedeteksten er den alfabetiske eller alfabetiske og numeriske teksten som er tildelt ved adressedeling. Denne vil oftest bestå av et veg/gate/områdenavn med tilhørende nummer for inngang, hus eller oppgang.

Veg-/gate-/områdekode er et fire- eller femsifret nummer tildelt veger/gater/områder som er gitt offisielle navn. Koden er en ren numerisk representasjon av navnet, uten informasjon. Den skal være entydig innen den enkelte kommune.

Nummer for inngang/hus/oppgang er et nummer som er tildelt innganger, hus eller oppganger langs de enkelte veg- eller gatestrekninger eller innen områder som brukes som offisiell adresse. Nummeret kan ha bokstav som tillegg.

Nummer for leilighet/bedriftslokale er et nummer på tre eller fire siffer som angir etasje og nummer innen etasjen. Dette brukes i bygninger med flere leiligheter eller lokaler for bedrifter/institusjoner.

2.3 HVA SKAL TILDELES ADRESSE?

Den offisielle adressen er et hjelpemiddel som skal kunne brukes til å stedfeste og finne igjen ulike typer av enheter/objekter. Det må til en viss grad avgjøres ut fra skjønn og lokale behov hva det er hensiktsmessig å stedfeste ved offisiell adresse og hva som skal stedfestes på annen måte. Vanligvis bør kommunen vurdere å tildele offisiell adresse ved alle reguleringsaker, eiendomssaker eller byggesaker som behandles i kommunen.

Når en kommune helt eller delvis gjennomfører offisiell adressering, er det i første omgang viktig at alle bygninger eller grunneiendommer som mange forskjellige adressebrukere har behov for å finne fram til, blir tildelt offisiell adresse. Dette vil normalt si at alle bygninger til boligformål.

8. Tildeling av nummer for leilighet/bedriftslokale.

Den minste enheten som blir tatt med i den offisielle adressen vil som regel være inngang, hus eller oppgang. Enkelte etater (elektrisitettsverk, televerk, folkeregister) har imidlertid behov for å skille mellom leiligheter eller bedriftslokaler. Slik det er nå, lager etatene delvis sine egne leilighetsnummer ved siden av de nummer som eventuelle borettslag eller eiendomsforvaltere bruker.

Hensikten med å foreslå tildeling av et leilighetsnummer er derfor å samordne og gjøre mer ensartet den nummertildelingen som nå allerede i stor utstrekning skjer. Det er grunn til å understreke at det i første omgang bare er snakk om å tildele nummer og ikke holde nummeret vedlike. Vedlikeholdet er et problem som i stor grad må ivaretas av brukeren som ønsker å knytte informasjon til nummeret.

Leilighetsnummeret kan betraktes som et bindeledd mellom den offisielle adressen og bygningsregistreringen. Det er antagelig mest rasjonelt at leilighetsnummeret tildeles av bygningsmyndighetene sammen med bygningsenhetsnummer under behandlingen av byggesaker. Men det er nødvendig med nært samarbeid med utøvende adressemyndighet for å knytte leilighetsnummeret til riktig adresse.

Leilighetsnummer bør tildeles før det utstedes ferdigattest, og nummeret bør tas inn på endelige plantegninger.

Nummer for leilighet/bedriftslokale skal tildeles i alle nye bygg. Kommunen kan også vedta å gjennomføre en slik nummerering i tidligere oppførte bygg.

I bygningsenheter med flere enn én leilighet og/eller ett bedriftslokale tildeles nummer for hver enkelt leilighet/lokale. Dette gjelder også i eneboliger hvor det finnes en hovedleilighet og en eller flere hybelleiligheter, hybler, kårleiligheter o. l. Som hybel regnes et rom med egen inngang, beregnet som bolig for én eller flere personer, og som har adgang til vann og toalett uten at det er nødvendig å gå gjennom en annen leilighet. Dersom det er flere bedriftslokaler i bygningen, skal hvert lokale eller hver hoveddør til lokale, tildeles nummer selv om samme bedrift disponerer flere lokaler.

Det nummeret som skal tildeles, kan ha 3 eller 4 siffer og består av etasjenummer (maks. 2 siffer) og et nummer (2 siffer) for leilighet/bedriftslokale innen etasjen.

Etasjenummeret tildeles etter følgende regler:

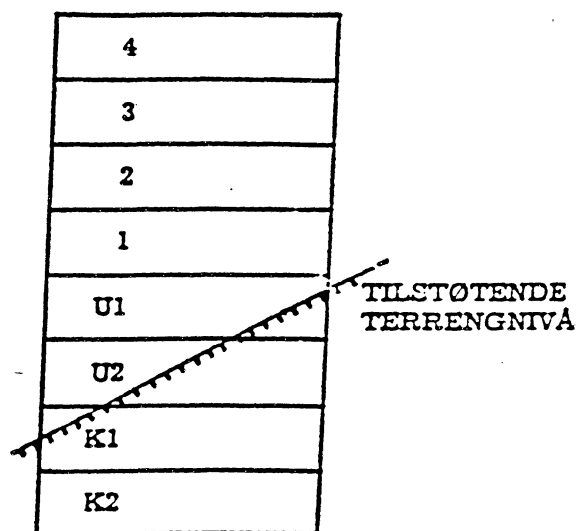
Etasjen på eller nærmest over tilstøtende terrengnivå får etasjennummer 1.

Etasjer delvis over og delvis under tilstøtende terrengnivå (underetasje) får U1, U2 osv. med U1 nærmest terrengnivå. Etasjennummer 0 vil derfor ikke forekomme.

Etasjer hvor golvflaten i sin helhet ligger under tilstøtende terrengnivå (kjeller) får K1, K2 osv. med K1 nærmest terrengnivå.

Mezzaninetasje (mellometasje eller halv-etasje) skal behandles som vanlig etasje.

Eksempel på etasjenummerering:

Leilighetene/bedriftslokalene nummeregnes fortløpende fra 1 innen hver etasje. Vanligvis bør numrene tildeles fra venstre mot høyre (med klokka) når en kommer inn hovedinngangen. I lange korridorer med dører til leiligheter/lokaler på begge sider bør som regel venstre side tildeles ulike nummer og høyre side like nummer, sett fra hovedinngangen til korridoren.

I bygninger med flere oppganger uten forbindelse mellom oppgangene innen bygningen, tildeles nummer innen oppgangen som beskrevet foran, men slik at nummeret er entydig sett for hele bygningen under ett.

Eksempel:

Innen oppgang A finner en nummer 101, 102, 103, 104, 201, 202, 203, 204.

Innen oppgang B finner en nummer 105, 106, 107, 108, 205, 206, 207, 208.

Første siffer står for etasjennummer, de to siste sifrene står for leilighet/bedriftslokale innen etasjen.

Leiligheter og lokaler for bedrifter bør merkes med de tildelte nummer, der dette ikke virker overflødig.

Kommunen bør kunne pålegge byggherren å merke nummeret for det blir utstedt ferdigattest.

Nummeret bør plasseres på, over eller ved siden av den døra som brukes som vanlig inngang.

I utleiebygg for kontorlokaler, småbedrifter o.l. bør hver enkelt hoveddør til bedriftslokaler være tildelt nummer, og bør også være

merket selv om samme bedrift disponerer flere lokaler.

Kommunen kan lage nærmere regler for utforming av skilt, eller en kan overlate utformingen til byggherren.

9. Regler for endring av offisiell adresse

9.1 INNLEDNING

En endring av en offisielt tildelt adresse kan enten berøre enkelte ledd som inndelingen i adresseparseller, navnsettingen, koder eller nummer for inngang/hus/oppgang, eller omfatte hele adressen.

Alle endringer bør ha som formål å gi klare og mere entydige adresser etter de opptrukne retningslinjene. En bør f. eks. unngå å endre veg-/gatenavn uten at dette har sammenheng med en fysisk oppdeling eller endring av vegen/gata.

Endringer av adresse kan føre til betydelig ekstraarbeid i registre som bruker adresse tekst og/eller adressenummer, særlig når registrene føres manuelt, f. eks. folkeregistrene. Slike endringer påfører også adresseinnehaverne og deres forbindelser store ulemper, til dels for lengre tid. Konsekvenser av endringer må derfor vurderes nøye.

Ved enhver endring må det gis opplysning om gammel og ny adresse til alle adressebrukere, og adressegivende myndighet må sørge for at disse opplysningene bevares slik at en kan følge adressen til den enkelte adresseenhet over tid.

Dessuten må en sørge for at navn, koder og nummer fortsatt er entydig og gjør det lett å finne fram. De etterfølgende endringsreglene tar i første rekke sikte på å beholde en slik entydighet og skape minst mulig arbeid hos ulike adressebrukere. Reglene tar ikke sikte på å bevare historien om adresseendringer. Dette må gjøres på annen måte.

9.2 NYTT VEG-/GATENAVN FOR UENDRET TRASE

Dersom vegen/gata skifter navn, men det ellers ikke skjer endringer i lengde eller plassering av veg-/gatestraséen, skal veg-/gatekoden beholdes.

Tildelte nummer for inngang/hus/oppgang skal også normalt beholdes, men ved navneskifte er det et gunstig tidspunkt for å rydde opp i en lite hensiktsmessig nummerering med f. eks. mye bruk av bokstav og adressering til annen veg/gate enn det adresseenhetene har adkomst fra.

9.3 ENDRET TRASE

Dersom traséen for en veg/gate endres, den gamle traséen legges ned og alle adresseenhetene naturlig kan gis adresse til den nye vegen/gata, bør veg-/gatenavn, kode for navn og nummer for inngang/hus/oppgang beholdes for den nye traséen så langt dette ikke bryter med reglene for adressetildeling. Dette gjelder også når det er brukt avstandsnummerering, selv om avstanden fra vegens startpunkt endres noe.

Dersom den gamle traséen beholdes som en sammenhengende vegstrekning og noen adresseenheter naturlig beholder adresse til denne, bør navn, kode for navn og nummereringen beholdes for den gamle traséen. Dersom det bryter for sterkt med reglene for adressetildeling, tildeles den gamle traséen nytt navn og ny kode for navn og det foretas eventuelt omnummereringer.

9.4 OPPDELING AV EN ADRESSEPARSELL

Når en veg-/gatestrekning som tidligere har hatt ett navn (en adresseparsell), splittes opp i to eller flere strekninger med egne navn, bør veg-/gatekoden beholdes for den strekningen som eventuelt beholder det gamle navnet, dersom det ikke blir foretatt endringer i nummereringen langs denne vegen/gata. Strekninger med nye navn og med endret nummerering bør få ny kode.

Dersom det f. eks. skilles ut en sideveg fra en større adresseparsell, bør sidevegen få ny kode og endret nummerering. Resten av den gamle parsellen bør beholde navnet, veg-/gatekoden og uendret nummerering i den grad det er mulig.

Det bør være vektige grunner før slike endringer foretas på grunn av ekstraarbeid ved føring av registre og ulempene for beboerne og øvrige brukere av adressene.

9.5 SAMMENSLÅING AV FLERE ADRESSEPARSELLER

Når en veg-/gatestrekning som har hatt flere navn, slås sammen og gis ett navn, kan en av veg-/gatekodene beholdes dersom den nye

Statistisk sentralbyrå

Oslo
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks. 62 88 50 30

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway